

Hazai és európai szakpolitikai irányok a kisgyermekkor nevelésben

Konferencia időpontja 2014. 12. 02.

Az óvodások fejlődésének nyomonkövetése

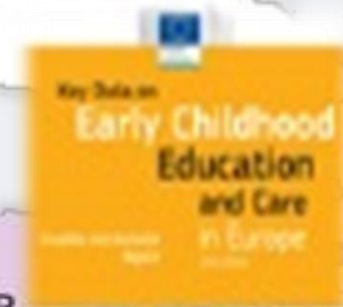

Előadó: Paszkosz Andrea

Emberi Erőforrások Minisztériuma

Köznevelésért Felelős Államtitkárság

Köznevelési Programok és Kapcsolatok Főosztálya

„Jelen előadás a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény hatálya alá tartozó szerzői műnek minősül. Az előadás állásfoglalásnak nem minősül.

A Tanács következtetései a kisgyermekkorai nevelésről és gondozásról:
minden gyermek szilárdan megalapozhassa jövőjét (2011/C 175/03)

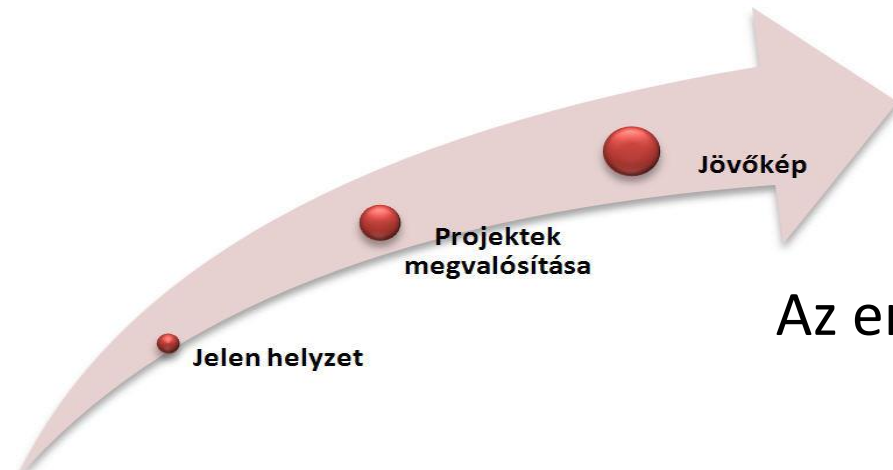
PREVENCIÓ
Hozzájárás jó minőségű ESÉLYTEREMTÉS
hatékony, tényeken alapuló korai jelzőrendszer,
a problémák újraterelődésének megelőzése érdekében
tervezett intézkedése

„Felelősek vagyunk valamennyi gyermekért.”
**MINDEN GYERMEKÉRT
FELELŐSÉGGEL TARTOZUNK!
MINDEN GYERMEKET MEG
KELL LÁTNUNK!**

INTERVENCIÓ (BEAVATKOZÁS)
HÁTRÁNYCSÖKKENTÉS
egyéni szükségletekre irányuló figyelem,
pedagógusok bevonása, szektorközi együttműködés,
adatgyűjtés, korai iskolaelhagyást támogató jelzőrendszer

KOMPENZÁCIÓ
HOLISZTIKUS ÉS SZEMÉLYRE SZABOTT
KORAI ISKOLAELHAGYÁS CSÖKKENTÉSÉK
MEGKÖZELÍTÉSEK
CÉLZÓ ÁTFOGÓ SZAKPOLITIKÁK

Az eredmények megerősítették a célt

2020-ra a 4. életévüket betöltött óvodáskorú gyermekek legalább 95%-a részesüljön magas színvonalú és egyenlő esélyekkel koragyermekkori nevelésben.

Az uniós országok jelenleg azon dolgoznak, hogy olyan módszereket fejlesszenek ki, amelyek segítségével nyomon követhető a koragyermekkori nevelés és gondozás minőségének alakulása. Ezeket az erőfeszítéseket az iskolapolitikával foglalkozó tematikus munkacsoportok hangolják össze.

2012-ben megkezdődött az e területen tevékenykedő nemzetközi szervezetekkel és érdekelt felekkel is az együttműködés.

2012.11.30.

?

Az óvoda esélyteremtő, hátránycsökkentő szerepét alátámasztó eredmények, különösen a hátrányos helyzetű gyermekekre figyelemmel

Eredményei alátámasztják, hogy:

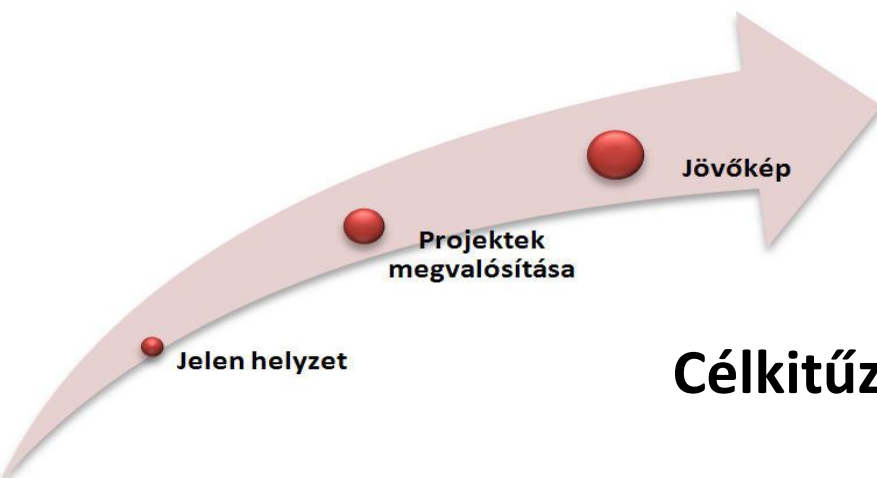
1. azok a gyermekek, **akik hosszabb időt töltöttek** kisgyermekkorai nevelésben, **felkészültebbek és sikeresebbek az alapfokú oktatásban,**
2. **minél több időt** tölt a gyermek a kisgyermekkorai nevelésben, **annál jobb olvasási eredményei lesznek** (Forrás, Eurydice, Key data on ECEC, 13.o)
3. azoknál **a hátrányos helyzetű gyermekeknél, akik részt vettek** kisgyermekkorai nevelésben, valamint
4. azok a gyerekek, **akiknek szülei magas iskolai végzettséggel rendelkeznek és részt vettek több mint egy év** kisgyermekkorai nevelésben 9 ponttal értek el **jobb eredményt hasonló háttérű társaiknál,** míg azoknál, **akiknek a szülei alacsony iskolai végzettségűek ez a szám dupla annyi, 18 pont.** (Forrás: PIRLS 2011 adatbázis és Eurydice, Key data on ECEC, 71.o.)

Eredményei az EU 28 országának összehasonlításában **azt mutatják,** hogy:

- azok a gyermekek, **akik több mint egy év** kisgyermekkorai nevelésben vettek részt, **jobban teljesítettek 35.3 ponttal, mint azok, akik nem.** (Forrás, Eurydice, Key data on ECEC, 13.o utal a felmérésre)

2030-ra minden gyermek hozzáférjen a magas színvonalú óvodai neveléshez.

A hozzáférhetőséget, fenntarthatóságot két mutatóval vizsgálja:

- 1. Azoknak a gyermekeknek a száma, akik legalább 1 évig jártak óvodába**
- 2. Összetett mutató: a 36 hónapos – 59 hónapos gyermekek 4 területen milyen fejlődést érnek el:**
 - 2.1 a nyelvi készség fejlődésében
 - 2.2 a számolási, logikai készségek fejlődésében
 - 2.3 a testi képességek fejlődésében,
 - 2.4 a szociális érettségben

A gyermek számolási, logikai készségének fejlettségi szintje pl. jól behatárolható a fejlődést nyomonkövető rendszer segítségével, mégpedig a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek rendjében spontán megjelenő, vagy az óvodapedagógus által tudatosan tervezett tevékenységekben megfigyelve. Ebben a folyamatban, ami a gyermeknek játék, az óvodapedagógusnak tudatos felkészüléssel megalapozott megfigyelés eredményén nyugvó célirányos „fejlesztés”. A gyermek képességeinek fejlődéséről kapott részinformációk már az óvodás korban behatárolhatóvá teszik a később vélhetően felmerülő tanulási nehézségeket.

Néhány képesség, amelynek szintje informálja az óvodapedagógust, az adott gyermek fejlődési üteméről:

Pl.: - a gyermek cselekvéses képi emlékezése,

- azonosítás és megkülönböztetés képessége,
- összefüggések felismerése, azokban való eligazodás képessége,
- az állításokban való döntésképesség – *igaz-hamis állítások* –,
- a formák, a mennyiségek felismerésének képessége, stb.

A gyermeki tevékenységekben a nap folyamán számtalanszor jelennek meg spontán módon is azok az elemek” amelyek, később az iskolában valamely matematikai műveletben ölt majd testet.

Pl.: a) mennyiségek összemérése: magasság, hosszúság, szélesség, vastagság, bőség, nehezebb, könnyebb, úrtartalom, tömeg szerint; különbözőség, azonosság; halmazok összemérése; elemek párosítása,.. (a számfogalom előkészítése, relációk, egyenlőség,)

b) kiemelt, megnevezett tulajdonság szerint /elrontott válogatás javítása, mások válogatásának folytatása (összehasonlítás);

c) mérések különböző egységekkel,

d) sorba rendezés (sorszámok)

e) tapasztalatok a geometria körében (kúp, négyzet, téglalap, téglalap, stb. formák)

f) matematikai műveleteket előkészítő tevékenységek (a darabszám változásairól tapasztalatszerzés)

g) irányok megkülönböztetésének megnyilvánulása a gyermek tevékenységében (térben, síkban, tájékozódás)

h) számlálást segítő tevékenységek ... számkörön belül (megszámlálás, leszámlálás, a semmi észlelése, ...)

Az előző dián kiemelt matematikai képességeket meghatározó tevékenységek fejlesztésében

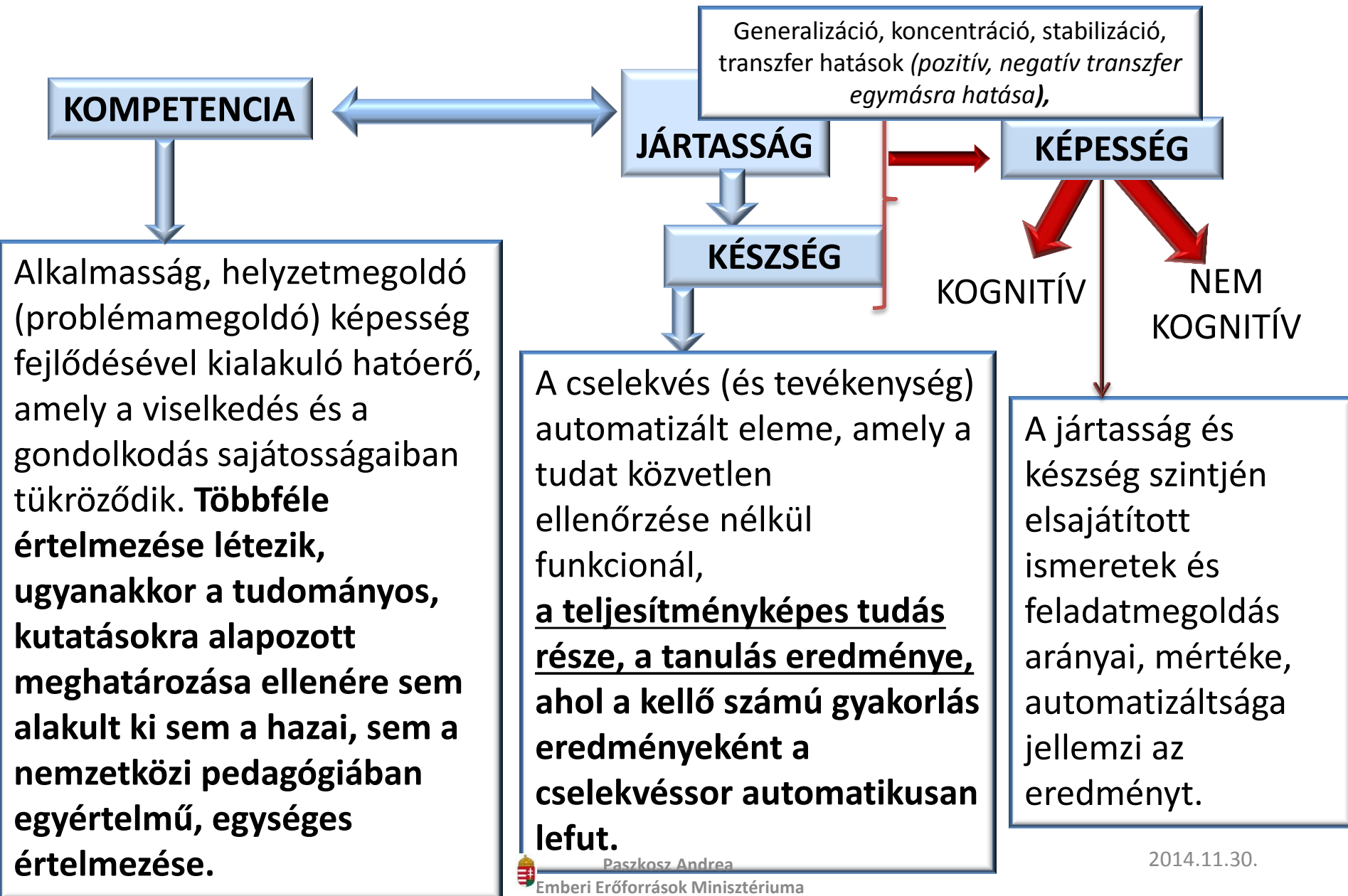
Az óvodapedagógus felelőssége:

NEM AZ ISKOLAI ELVÁRÁSOKNAK MEGFELELŐ MÓDSZEREK, ESZKÖZÖK
ALKALMAZÁSA, EREDMÉNYEK ELVÁRÁSA, hanem, hogy:

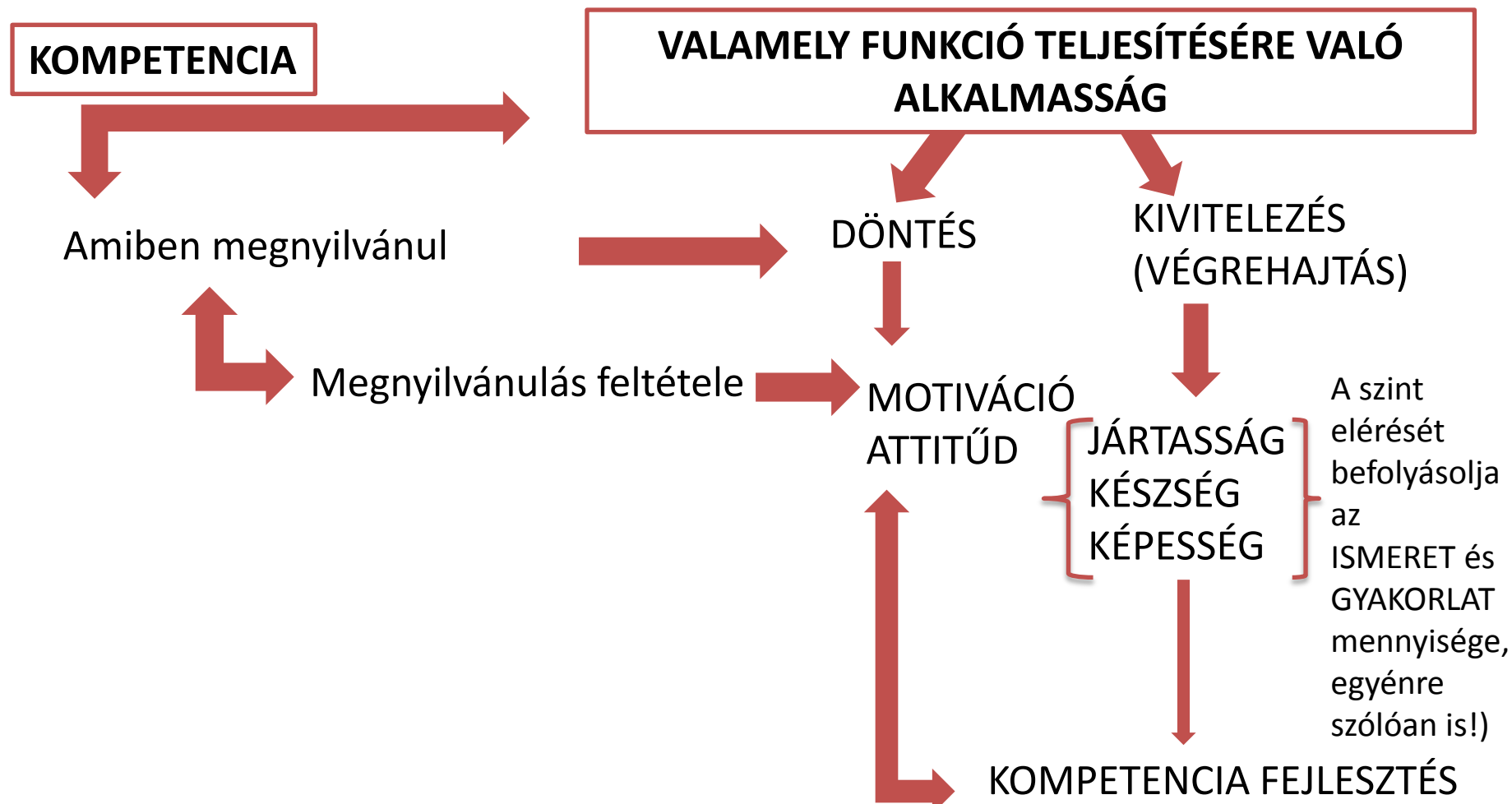
- elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközt biztosítson a spontán és szervezett tapasztalatok-, ismeretek megszerzésére a gyermek életkori sajátosságaihoz, adott fejlettsége és önmaga éréséhez szabottan,
- segíteni a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességének fejlődését.

Minderre csak akkor képes az óvodapedagógus, ha A GYERMEK fejlődését folyamatosan nyomon követi, ezáltal a gyermek adott kompetenciaszintjét megismeri és annak fejlesztéséhez a legmegfelelőbb módszert, eszközt megválasztva kellő időt biztosít a gyermek érése folyamatában.

Miről kap képet a gyermek fejlődésének nyomonkövetése folyamatában az óvodapedagógus? *Kompetencia kontra Képesség!*

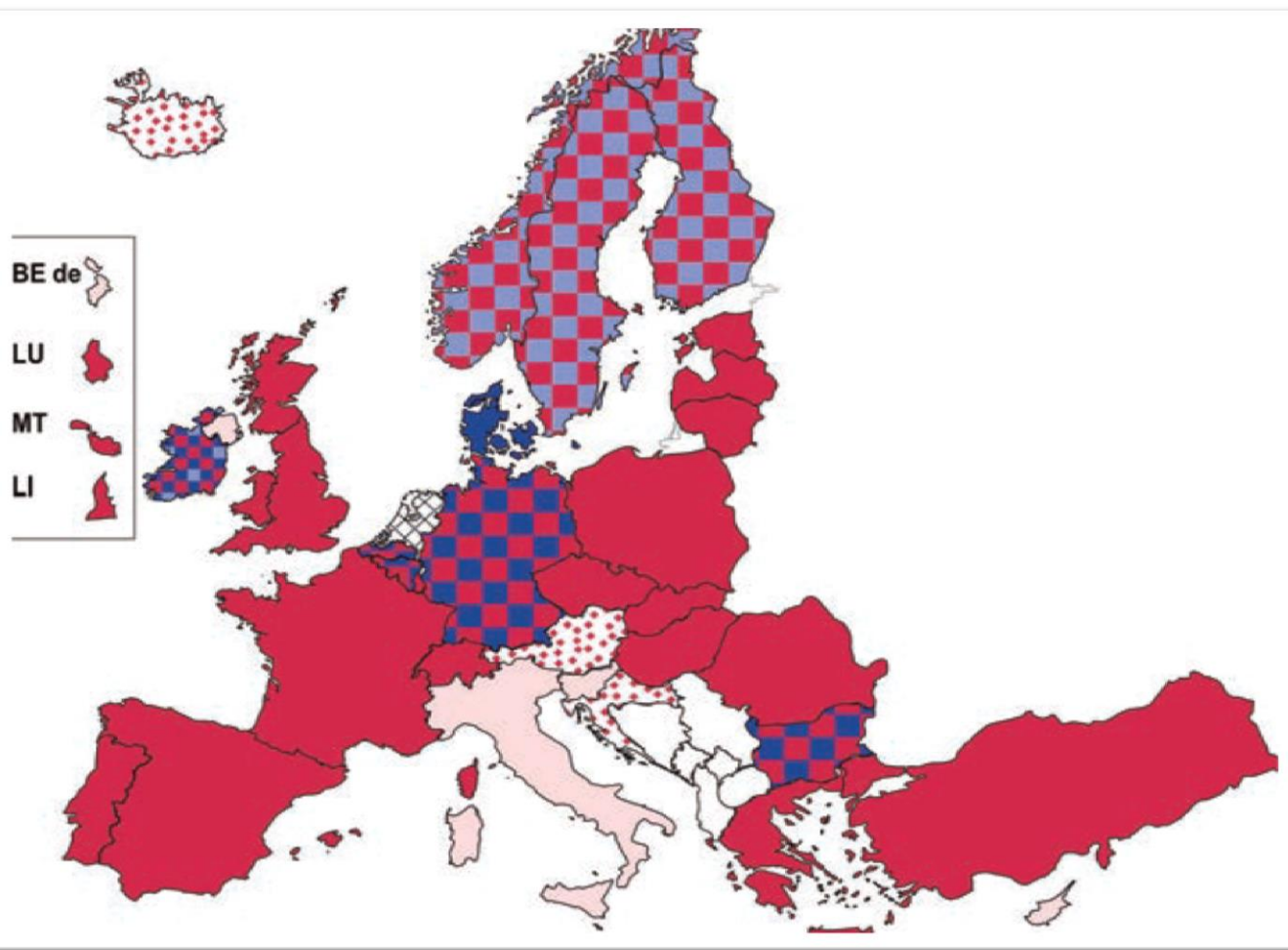

Kompetencia kontra képesség(fejlesztés) - Eredményesség?

A kompetencia, a képesség, a készség fogalmakat a pedagógiai közbeszéd gyakran szinonimaként használja

Milyen módszereket alkalmaznak a különböző uniós tagállamokban a gyermekek fejlődésének, tanulási folyamatainak információs rendszerében ?

- Csak folyamatos megfigyelés
- Megfigyelés és írásos dokumentálás
- Tesztelés
- Önértékelés
- Intézményi autonómia
- Nincs adat

Source: Eurydice.

Megjegyzés: Bizonyos esetekben Magyarországon és Szlovákiában alkalmaznak tesztelést

2014.11.30.

Minisztérium

Mik az elvárások (jogszabály/ajánlás) az EU tagországokban a fejlődés nyomonkövetésének dokumentálásában?

Folyamatos
megfigyelésen alapuló

5 tagállamban **van példa arra, hogy a megfigyelés módszere csak önmagában kötelező központi előírás** (pl.: Olaszországban, Horvátországban, Észak Írországban)

3 országban – Észtországban, Litvániában és Finnországban –, a megfigyelés módszerét a szülőkkel együtt kell alkalmazni.

A dokumentálás kötelezően előírt, de annak módját felhatalmazó rendelkezés alapján gyakran az intézmények maguk határozzák meg:

pl.: Litvániában portfóliót készítenek a gyermekek fejlődéséről,

Magyarországon jellemzően a napló részeként rögzült (az ECEC kiadvány készítésének idejében hatályos felhatalmazás szerint, azóta a naplóban nem, hanem külön dokumentumként vezetendő.)

Megfigyelésen alapuló
írásos dokumentálás

az EU tagországokban a fejlődés nyomonkövetésének dokumentálásában?

Ritkán, speciális esetben **ajánlott** módszer.

Így pl. 1. **Iskolaérettség megállapítása** céljából (Németországban minden gyermeket alávetnek, Csehországban, Magyarországon a szülő beleegyezésével, magatartási probléma, tanulási nehézség esetén) **vagy**

2. **Nyelvi készségek vizsgálatára** (Bulgária, Dánia, Németország, Ausztria)

Csak néhány országban fordul elő (pl.: Írországon, Finnországon, Svédországban és Norvégiában) **a gyermek saját tapasztalataira, és véleményére alapozó módszer**. A cél, hogy a gyermeket saját tapasztalata ösztönözze a tanulási folyamatokra, annak tudatosítása céljából, hogy tudja mit ért el, milyen nehézségei vannak/voltak és azokat miként lehet leküzdeni.

Néhány országban, pedig **nincs**
2014.11.30.
jogszabályi kötelelem/ajánlás

Belgium, Horvátország, Ausztria és Izland

Mi változott a gyermekek fejlődése nyomonkövetésének rendszerében Magyarországon, az ECEC kiadványban olvasható ország-specifikumhoz képest?

2012. szeptember 1-jétől
nem része az óvodai
csoportnaplónak 20/2012.
(VIII. 31.) EMMI rendelet
91. §

**De továbbra is kötelezően
vezetendő**
20/2012. (VIII. 31.) EMMI r. 88. § f)

**Formája
megválasztható
elektronikusan,
papíralapon**
20/2012. (VIII. 31.) EMMI r.
87. § (1)

Tartalmában kötött
20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
93/A §

A szülővel a pedagógus
folyamatos tájékoztatási
kötelezettséggel, és a szülő
kérésére is ismertetendő a
gyermekére kiterjedően (ennek
megtörténtét emlékeztető, feljegyzés, szükség
szerint és kérésre jegyzőkönyv
alátámasztásával)

Célhoz kötöttséggel
továbbítható
pedagógiai
szakszolgáltatnak,
iskolának (megkeresésre, az
iratkezelés szabályai szerint)

Melyek a gyermek fejlődését nyomon követő dokumentum kötelező tartalmi elemei MAGYARORSZÁGON?

A gyermek anamnézise

A szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzések

Fejlődésének mutatói
(érzelmi-szociális, értelmi, beszéd, mozgásfejlődéséről)

Ha van, szakértői bizottság **felülvizsgálatának** megállapításai

A pedagógiai programban meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos megfigyelések

Ha van, a szakértői bizottság vizsgálata, annak megállapításai
(a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatai)

A gyermek fejlődését segítő megállapítások, intézkedések, az elért eredmények

Magyarország gyakorlatában alkalmazott olyan
**nyomonkövető rendszerek, amely az óvodapedagógus
kompetenciájában is alkalmazható 2.**

1. Fejlődés-lélektani kutatásra alapozott prevenciós módszer, Dr. Porkolábné Balog Katalin **Komplex fejlődést nyomonkövető** rendszere.

Segítségével már az iskoláskor előtt behatárolhatók azok a pszichikus funkciók, amelyek célirányos fejlesztése a későbbi tanulási problémák kialakulásának megelőzését segítik. Külön szempontsor segíti ebben az óvodapedagógust.

2. Sindelar módszer

Fejlődés-lélektani és kognitív pszichológiai elméleteken nyugszik. Módszertani továbbképzés keretében megszerezhető ismeretekkel alkalmazható. **Hatékony a tanulási,- magatartási nehézségek fejlesztésében, különösen 6 fontos részképesség terület fejlesztésében:**

2.1 a figyelem,

2.2 az észlelés,

2.3 az intermodiális integráció,

2.4 az emlékezet,

2.5 a szerialitás,

2.6 a téri orientáció fejlődésének nyomonkövetésére.

Magyarország gyakorlatában alkalmazott olyan
nyomonkövető rendszerek, amely az óvodapedagógus
kompetenciájában is alkalmazható 2.

3. **PREFER** (Nagy József) későbbiekben DIFER (differenciáló –fejlesztő rendszerben nyomon követés

4. **Delacato fejlődés nyomonkövetési rendszer**

Fejlődéstani szemléletű fejlesztés : az idegrendszer ontogenetikai beérése és a humán mozgásminták egymásra épülése kontextusában követi a gyermek fejlődését. A beszéd, írás, olvasás készségek fejlődése sikerében meghatározó lehet nyomonkövető rendszere.

5. **Alapozó terápia fejlődés nyomonkövetési rendszer:**

Fejlődéstani szemléletű fejlesztés . **A gyermeket sohasem a tüneteinek szintjén, hanem tünet alatti fejlődési lépcsőkön haladva, még egyszer eljutva az adott tünet kezeléséhez.** *Pl. a finommotorika önmagában csak a fejlődéstaniilag ezt megelőző ügyességek – nagymozgások, egyensúly, rugalmasság – korrekciójával fejleszthető.*

Egyre gyakrabban elhangzó igény/kérdés

- 1. Javasolt, az óvodákban alkalmazott fejlődést nyomonkövető rendszereket felmérni. Konkrétan ki, mit, milyen célból és tartalommal, egyáltalán milyen rendszerességgel, célhoz-kötöttséggel, eredménnyel alkalmaz?**
- 2. A meglévő szempontrendszerek megfelelnek-e a változásokkal elvárható „követelményeknek”?**
- 3. Célszerű-e standardizálni a fejlődés nyomonkövetésében megőrizendő dokumentumokat?**
- 3. Miként ültethető át informatikai rendszerbe, az adatvédelmi garanciák kiépítésével a fejlődés nyomonkövetése rendszer és miként kapcsolható az össze szükségszerűen a gyermek fejlődésében, hátrányainak csökkentésében a szektorközi szereplőkkel?**
- 4. Miként folytatható az óvoda fejlődést nyomonkövető rendszere a gyermek iskolai éveinek fejlődése folyamatában, illetve szükségesnek ítélik-e ezt meg a gyakorlatban?**

Mire lehet befolyással a gyermek fejlődésének nyomonkövetése (rész- és egész) eredmény a gyermek életútjában?

A teljesség igénye nélkül:

1. Az óvodai évek megkezdésének ideje alkalmával.
2. Döntés a gyermek óvodai nevelésben való kötelező részvétele alóli felmentés kérelmében.
3. A gyermek részképességeinek fejlettsége megállapításában, hiányosságainak feltárásában, a fejlődését meghatározó szakmaközi kapcsolatok koordinálásában.
4. A tanköteles korba lépett óvodás gyermek iskolaérettségi szintjének meghatározásában.
5. Tankötelezettség teljesítésének módja kérdésében.
6. Az óvoda-iskola átmenet sikerében.

A KÉSŐBBI LEMORZSOLÓDÁS VALÓSZÍNŰSÍTHETŐ JELEIT BIZTOS, HOGY MINDENKELŐTT ÉS KIZÁRÓLAG AZ ISKOLAI KERETEK KÖZÖTT CÉLSZERŰ VIZSGÁLNI?

A gyermek fejlődésének folyamatában egyetlen puzzle darab hiányának figyelmen kívül hagyása táptalajt adhat ahhoz, hogy megkezdjük újratermelni azt, amiért egyébként számos oldalról annyi erőfeszítést teszünk.

Intézmény típus	Tanév	Továbbvitt korév	Gyermekek, tanulók létszáma (fő)
Óvodában	2001/2002 tanév	3 éves	68 602
	2002/2003. tanév	4 éves	87 713
	2001/2002 tanév	5 éves	100 012
	2002/2003. tanév	6 éves	74 607
Iskolában	2003/2004. tanév	6 éves	25 694
Óvodában		7 éves	5 020
Iskolában		7 éves	98 662
Általános iskolában/Középfokú intézményben	2004/2005. tanév	8 éves	104 320
	2005/2006. tanév	9 éves	104 517
	2006/2007. tanév	10 éves	104 235
	2007/2008. tanév	11 éves	104 356
	2008/2009. tanév	12 éves	104 041
	2009/2010. tanév	13 éves	103 935
	2010/2011. tanév	14 éves	108 684
	2011/2012. tanév	15 éves	105 054
	2012/2013. tanév	16 éves	103 155
	2013/2014. tanév	17 éves	100 080
	2014/2015. tanév	18 éves	82 953

124 356

Forrás: Köznevelés-statisztikai adatgyűjtés 2001/2002 - 2014/2015

A 2014/2015. tanév adatai előzetesek

A kutatásokban, stratégiákban, pedagógusképzés rendszerében, az intézkedésekben holisztikusan, vertikálisan, horizontálisan elgondoltató az a még fennálló szemlélet miszerint „ az iskolában születik a gyermek”.

Az e szemlélettől való elszakadás vélhetően hatékonyabbá teheti azokat az oktatásban elvárható eredményeket, amelyek eredményesebbé tehetik a későbbi foglalkoztatást, társadalmi integrációt.

A FIGYELMÜKET MEGKÖSZÖNÖM.

2014.11.30.

Emberi Erőforrások Minisztériuma

PASZKOSZ ANDREA

